

# OSVĚTOVÉ AKCE O NETOPÝRECH S VYUŽITÍM CHOVU TRVALE HANDICAPOVANÝCH NETOPÝRŮ

(č. DOT/54/12/009094/2015)

Závěrečná zpráva  
Září 2016



ZO ČSOP Nyctalus  
Jasmínová 2665, 106 00 Praha 10  
[www.nyctalus.cz](http://www.nyctalus.cz)

zpracovala ing. Dagmar Zieglerová

## Úvod

Všechny druhy netopýrů vyskytující se na území ČR jsou chráněny zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Podle vyhlášky č. 395/92 Sb. ve znění pozdějších předpisů jsou zařazeni do kategorií kriticky ohrožený nebo silně ohrožený druh. Právní ochrana se vztahuje rovněž na netopýří stanoviště, jak přirozená, tak umělá (§ 50 zákona 114/1992 Sb., § 16 vyhlášky 395/92 Sb.). Netopýři jsou chráněni i podle právních předpisů Evropské unie. Podle Směrnice o stanovištích č. 92/43/EEC podléhají všechny druhy přísné ochraně – mimo jiné je zakázáno jejich usmrcování, rušení a rovněž poškozování nebo ničení míst jejich rozmnožování a odpočinku. Mimo to je náš stát zavázán chránit všechny druhy netopýrů vyskytujících se na našem území na základě několika mezinárodních dohod (Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů, Bonnská úmluva, Bernská úmluva), které jsou naší legislativou považovány za součást právního řádu.

Díky synantropizaci některých druhů netopýrů (např. netopýr rezvý *Nyctalus noctula*, netopýři rodu *Pipistrellus*, netopýr večerní *Eptesicus serotinus*, netopýr pestrý *Vesperilio murinus*) se dostává stále více obyvatel Prahy do kontaktu s netopýry. Netopýři přicházejí o přirozené úkryty zejména v dutinách stromů, přicházejí rovněž o náhradní úkryty v lidských stavbách. Nejmarkantněji se projevuje důsledek masivního zateplování panelákových domů. Netopýři, kteří přežili, se vrací na místa původních úkrytů a hledají je řadu let. Počet záletů netopýrů do bytů vzrůstá, souvislost se ztrátou úkrytů vinou zateplení je zřejmá. Netopýři se vyskytují i ve starší činžovní zástavbě, opakovaně byly potvrzeny nálezy netopýřích kolonií v plynovém topení, tzv. vafkách, často s fatálními následky pro zvířata. Úspěšnost realizace veškerých technických opatření je přímo závislá nejenom na informovanosti příslušných úředníků a firem, ale velmi často na spolupráci s občany. Zejména při menších rekonstrukcích bez potřeby stavebního povolení, např. ve starší činžovní zástavbě, jsou netopýří kolonie přímo ohroženy. Sebelepší technické i legislativní prostředky k ochraně životního prostředí jsou málo využitelné bez zájmu ze strany obyvatel.

## Cíl projektu

Zvýšení informovanosti o životě netopýrů, o možnostech bezproblémového soužití, vyvracení nesmyslných pověr, přednášky spojené se smyslovým prožitkem jako impuls k novému pohledu na netopýry a na jejich ochranu. Na osvětových akcích pro širokou veřejnost většina lidí vidí díky skrytému způsobu života netopýry zblízka prvně v životě. Naši trvale handicapovaní netopýři jsou kontaktní zvířata, která jsou zvyklá na lidskou ruku, jejich klidné a přirozené chování napomáhá lidem zbavit se zbytečného strachu a předsudků.

## Způsob řešení a výsledky

Realizovali jsme celkem 42 osvětových akcí a přednášek s celkovou návštěvností více než 4200 osob. Ve školách (MŠ a ZŠ) jsme realizovali 97 „přednášek“ pro 1967 dětí.

1. akce pro kolektivy (4)
2. akce pro seniory (5)
3. benefiční koncerty pro netopýry (10)
4. akce určené pro širokou veřejnost (23)

Pozvánky na osvětové akce jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách [www.nyctalus.cz](http://www.nyctalus.cz) pod záložkou Pozvánky na akce. Dále jsou zveřejňovány na FB a ve vybraných kalendářích akcí, např. [www.econnect.cz](http://www.econnect.cz).

Osvětové akce probíhaly v době aktivity netopýrů, tj. v roce 2015 od července do začátku prosince. V zimním období naši trvale hendikepovaní netopýři hibernovali. Toto období jsme věnovali přípravě přednášek, pracovních listů, úpravám webové aplikace pro objednávání přednášek, zhotovení výukových pomůcek a powerpointových prezentací. V roce 2016 probíhaly osvětové akce od března do konce září.

### 1. Akce pro kolektivy

byly realizovány pro předem vybranou skupinu dětí nebo dospělých jako samostatná akce nebo ve spolupráci s Toulcovým dvorem, Městskou knihovnou Praha apod.

## 2. Akce pro seniory

probíhaly v klubech seniorů v Praze 10 a v Praze 2. Akce pro seniory v Praze 10 byly spolufinancovány MČ Praha 10. Jako problém se ukázalo zveřejnění pozvánek na přednášky v klubech seniorů, protože do klubu ve Zvonkové bez předchozího ohlášení dorazili lidé „z ulice“ včetně skupiny středoškoláků s pedagogem, což v DPS vzbudilo nelibost.



## 3. Benefiční koncerty pro netopýry

Benefiční koncerty jsou určeny dospělým a probíhají ve večerních hodinách. Celkem se uskutečnilo 11 samostatných benefičních koncertů, 9 v klubu Už jsme doma, 1 v klubu Kaštan. Odpolední koncert byl na programu také také při Mezinárodní noci pro netopýry na Hamru v Záběhlicích. Součástí každého koncertu byla cca 30-60 minutová beseda o netopýrech (s živými netopýry, popř. v době hibernace s promítáním) a netopýří poradna. K dispozici byly informační a propagační materiály. Ke každému koncertu byl vytisknut originální plakát a vstupenky s návodem na záchranu netopýřů.



Produkcí koncertů s kapelami různě žánrově zaměřenými a propagací mezi příznivci hudby zajistila Marta Paduchová. Autorem plakátů je Milan Kulhavý. Koncerty probíhaly většinou v komorním prostředí klubu Už jsme doma, které umožňuje zabezpečit netopýřům klidné a čisté místo. Mnoho návštěvníků se setkává na koncertech s živými netopýry poprvé, včetně muzikantů,

potěšitelné je šíření osvěty mezi jejich známé a fanoušky, které jsme si mohli opakovaně ověřit při řešení konkrétních případů, kdy se odvolávali na informace získané na koncertech. Za zdroj finančních prostředků na péči o netopýry v rámci veřejné sbírky „SOS netopýr – na záchranu a péči o nalezené, zraněné a hendikepované netopýry včetně netopýřích kolonií“ nelze koncerty považovat, protože po uhrazení poplatků Ochrannému svazu autorskému při malém počtu platících diváků se dostáváme v lepším případě na nulu.

Reportáže z benefičních koncertů jsou na webových stránkách [www.nyctalus.cz](http://www.nyctalus.cz) pod záložkou Benefiční koncerty.



Jana Koubková na Hamru



Bohemian Pipe Band na Hamru



Činna u Kaštanu – úvodní slovo



Vekauf Musique v Už jsme doma



Jarda Svoboda v UJD



DOTrio. Foto M. Kulhavý

#### **4. Akce určené pro širokou veřejnost**

Na tyto akce není třeba se předem hlásit, stačí prostě přijít. Tuto možnost využily rodiny s dětmi, dětské kolektivy s doprovodem, mládež, dospělí, senioři i postižení. Obzvláště postižení oceňovali individuální přístup a možnost kontaktu se zvířaty.

## Stanoviště s netopýry

Tyto akce byly pořádány **ve spolupráci s dalšími organizacemi**, např. SEV Toulcův dvůr, Nadací na ochranu zvířat, FN Motol, MŠ Markušova, MC Klubíčko, United Islands. Základem těchto akcí jsou krátké přednášky a prezentace živých ochočených netopýrů pro menší skupiny návštěvníků opakující se po celou dobu akce. Akce probíhají venku nebo v místnosti.



Úklid Trojmezí 2016



Den Země na Pankráci 2015



United Islands 2016



FOR PETS 2016

## Netopýří dílna

Byla doplňkem přednášek na „větších“ akcích pro širokou veřejnost. Děti za asistence rodičů vyráběly netopýra z různých materiálů, vybarvovaly omalovánky, skládaly origami apod., vyrobeného netopýrka si mohly odnést domů.



## Výstavy o netopýrech

Jsou realizovány v místnosti i venku jako „výstava na provázku“ (Netopýr jako symbol, Co jsou zač, Netopýři v podzemí) nebo na plachtách (Netopýři Prahy).



## Soutěže o ceny

jsou založeny na kvízu, na jehož otázky najdou odpovědi na výstavách. Za účast v soutěži získávají všichni pohled nebo záložku s netopýrem. Správné odpovědi jsou slosovány a výherci obdrží drobný suvenýr s netopýrem. Rovněž byly využity vybrané pracovní listy.



## Netopýří poradna a SOS netopýří linka

Návštěvníci na akcích pro veřejnost měli k dispozici informační materiály, ukázky publikací o netopýrech, propagační materiály jako omalovánky a samolepky, které byly financovány z prostředků ČSOP. Byly zde podávány odborné informace pro řešení konkrétního problému s netopýry. SOS linka je k dispozici každý den od 7 do 22 hodin, často je využívána z míst rekreačních objektů Pražanů. Ročně je zodpovězeno cca 300 dotazů.

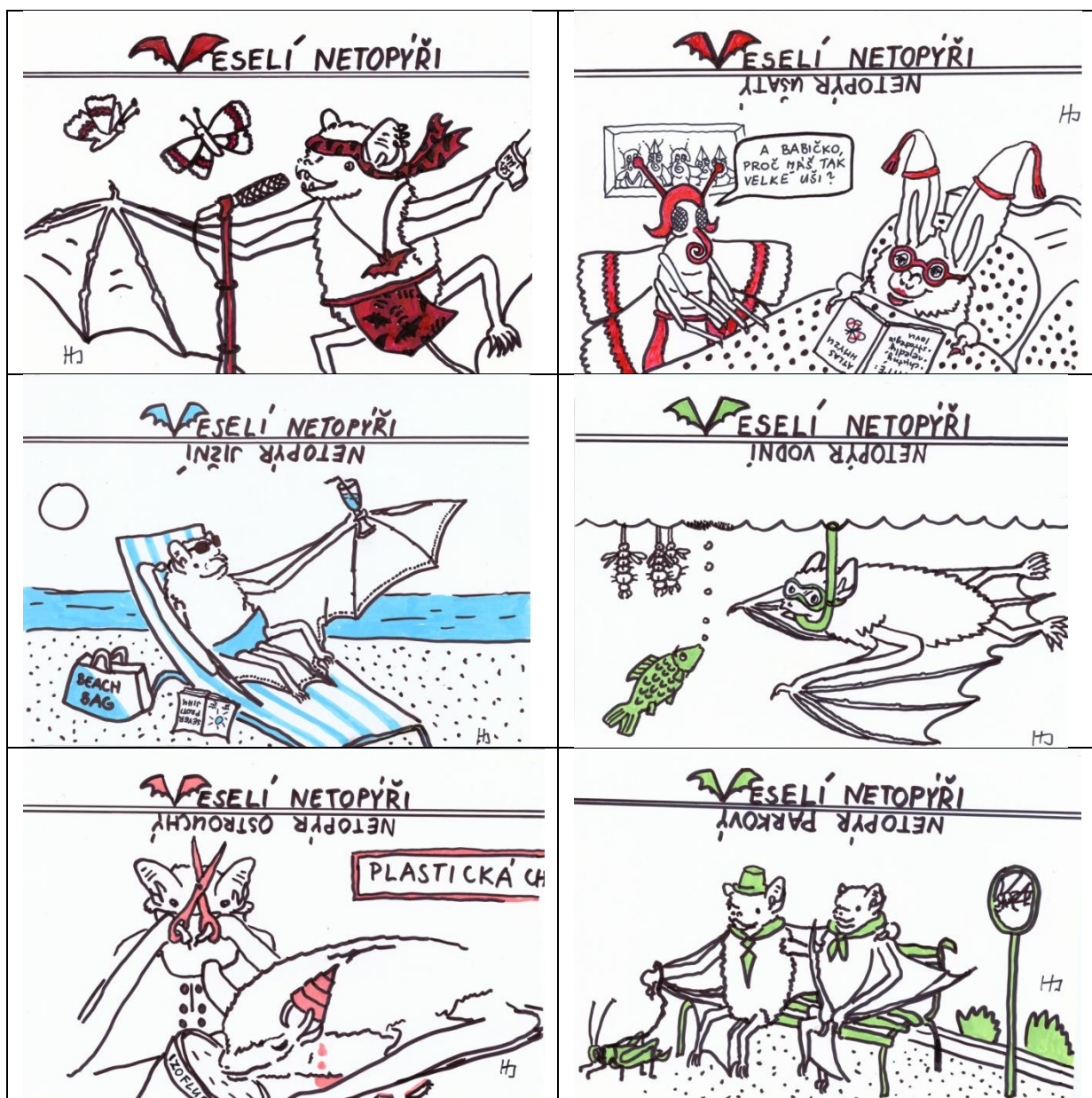


## Vycházky s ultrazukovým detektorem za pražskými netopýry



### Tiskoviny

Byl vydán plnobarevný leták (dotisk) **Netopýři ve městě** v nákladu 5000 ks. Byly vydány kreslené pohledy **Veselí netopýři** od autorky Heleny Jahelkové v nákladu 2000 ks. Letáky a pohledy byly rozdávány při akcích. Byla zhotovena testovací verze pracovních listů pro rodiče s dětmi ve 3 úrovních obtížnosti O netopýrech. Listy byly předány k vyjádření vybraným dětem, pedagogům a seniorům. V příštím roce bychom chtěli sehnat prostředky na vydání tiskem, jinak počítáme s tiskem na stolní tiskárně ke konkrétní akci.



## **Předváděná zvířata**

Předváděli jsme 23 zvířat 6 druhů (n. rezavý, n. pestrý, n. večerní, n. velký, n. parkový, n. hvízdavý), kteří byli v péči 5 chovatelů. Díky tomu jsme se mohli účastnit i akcí s velmi vysokou návštěvností při zachování pohody zvířat, střídali jsme větší počet zvířat, tak aby vždy měla dostatek času na odpočinek.. Přímý kontakt návštěvníků byl omezen na netopýry rezavé a pestré, jde o druhy, které bez problémů snášejí dotek více lidí, aniž by zvířata byla stresována. Tato zvířata prošla přípravou (handling), za odměnu v podobě moučných červů se „ráda předvádí“. Ostatní druhy byly předváděny pouze lektorem nebo v přepravce. Návštěvníci mohli netopýra na dlaní lektora pohladit po zádech, nabídnout z pinzety moučného červa, fotit bez blesku.

Zvířata byla pravidelně kontrolována MVDr. Pavlínou Hájkovou, na některé akce byla vystavena veterinární osvědčení. Byla dodržována ohlašovací povinnost.

Proběhla rekonstrukce ubikací pro trvalé hendikepy u 3 chovatelů.



Venkovní voliéra



Stěny s dvojitým pletivem

## **Závěr**

Cíle projektu byly naplněny v plném rozsahu.

## **Přínos projektu**

Celkem se 45 osvětových akcí a přednášek účastnilo 4228 osob, které

- se dozvěděly základní informace o biologii netopýrů
- se seznámily s problematikou netopýrů v Praze
- získaly informace o ochraně netopýrů na území Prahy
- využily netopýří poradnu k řešení konkrétních problémů s netopýry
- si odnesly informační materiály o ochraně netopýrů s kontakty na odborníky
- využívají webové stránky [www.nyctalus.cz](http://www.nyctalus.cz)
- šíří informace mezi svoje známé

Dalších 1945 dětí se seznámilo s netopýry při programech s živými netopýry ve školských zařízeních. Účastníci programů pro školy si mohli stáhnout pracovní listy.

Díky SOS netopýří lince, kam občané volají při nálezů netopýra nebo při objevení netopýří kolonie, máme zpětnou vazbu o značné efektivitě našich osvětových akcí, volající často zmiňují, že díky naší přednášce ví, jak se zachovat a komu volat. Přímou na akcích pro širokou veřejnost se hlásili zájemci o spolupráci, rodiče doporučovali akce s netopýry ve školách a školkách, některé školy a další organizátoři si zamlouvaly akci již na další školní rok.



Poř.č.	Datum	Název akce	Místo konání	Účast
1	2.7.2015	Koncert Prag Zeuhl zekt	klub Už jsme doma	36
2	29.8.2015	Prague Gothic Treffen Picnic	park Na Parukářce	46
3	31.8.2015	ENN Toulcák	Toulcův dvůr	63
4	31.8.2015	Koncert Two Voices	klub Už jsme doma	15
5	5.9.2015	Odpoledne s netopýry	Sportovní areál Hamr	250
6	9.9.2015	Povídání o netopýrech	Středisko soc. sl. Praha 1	22
7	15.9.2015	Koncert Přetlak věku	klub Už jsme doma	11
8	29.9.2015	Koncert Verkauf	klub Už jsme doma	14
9	1.10.2015	Povídání o netopýrech	MKP Ládví	25
10	3.10.2015	Oslavy dne zvířat	Centrální park Pankrác	170
11	10.10.2015	Den s netopýry v ZOO	ZOO Praha	300
12	13.10.2015	Koncert Činna	klub Kaštan	28
13	21.10.2015	Povídání o netopýrech	MKP Dittrichova	53
14	26.11.2015	Povídání o netopýrech	MKP Prosek	65
15	6.12.2015	Mikulášská pro kočku	Sokol Praha 4	105
16	10.3.2016	Tajemní netopýři	KS Sámova	18
17	30.3.2016	Netopýři III	MKP Dittrichova	42
18	31.3.2016	Tajemní netopýři	KS Karpatská	16
19	7.4.2016	Tajemní netopýři	KS Zvonková	24
20	7.4.2016	Malá pokroková hudba	klub Už jsme doma	7
21	8.4.2016	FOR PETS	PVA	180
22	9.4.2016	FOR PETS	PVA	800
23	11.4.2016	Netopýři a les	Toulcův dvůr	13
24	14.4.2016	Netopýři ve tmě	KS Malešice	10
25	15.4.2016	Za pražskými netopýry	Hamr Záběhllice	18
26	16.4.2016	Jarní úklid Trojmezí	Toulcův dvůr	70
27	21.4.2016	Den Země	MŠ Dubnova	200
28	26.4.2016	Den Země	MC Klubíčko	66
29	16.5.2016	Tajemní netopýři	KS Záhřebská	29
30	18.5.2016	Když netopýr zabloudí	ČSOP	6
31	31.5.2016	Za pražskými netopýry	krčské rybníky	24
32	1.6.2016	Šteflíčková, Zmeková	klub Už jsme doma	14
33	17.6.2016	Koncert J. Svoboda a Zdivočelý pletivo	klub Už jsme doma	24
34	20.6.2016	Netopýři na Žižkově	Jiný kafe	14
35	21.6.2016	Indiánské léto	FN Motol	28
36	22.6.2016	Netopýři IV	MKP Dittrichova	14
37	23.6.2016	Netopýři na Frekvenci 1	Rádio F1	
38	25.-26.6.2016	United Islands	Střelecký ostrov	800
39	12.7.2016	Koncert Jiří Šámal	klub Už jsme doma	8
40	24.8.2016	Za netopýry do ZOO	ZOO Praha	23
41	30.8.2016	Koncert DOTrio	klub Už jsme doma	8
42	31.8.2016	MNN Toulcák	Toulcův dvůr	87
43	8.9.2016	přednáška keškaři	salonek Pštrossova	25
44	10.9.2016	MNN Hamr	Hamr Záběhllice	317
45	17.9.2016	zažít Malešice jinak	park Malešice	140
		<b>Celkem</b>		<b>4228</b>